FİNANSAL OKURYAZARLIK
ARAŞTIRMALARI

FİNANSAL OKURYAZARLIK
ARAŞTIRMALARI

Editör: Doç. Dr. Aysel GÜNDOĞDU

Gazi
kitabevi

κιταβενι

"En İyi Akademi, Bir Kitaplıktır."

Finansal Okuryazarlık Araştırmaları

Editör: Doç. Dr. Aysel GÜNDOĞDU

© Gazi Kitabevi Tic. Ltd. Şti.

Bu kitabın Türkiye'deki her türlü yayın hakkı Gazi Kitabevi Tic. Ltd. Şti'ne aittir, tüm hakları saklıdır. Kitabın tamamı veya bir kısmı 5846 sayılı yasanın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan firmanın ve yazarlarının önceden izni olmadan elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemiyle çoğaltılamaz, yayınlanamaz, depolanamaz.

ISBN ·

2. Baskı · Şubat, Ankara, 2020

Dizgi/Mizanpaj · Şule TEZCAN

Kapak Tasarımı · Gazi Kitabevi

Gazi Kitabevi Tic. Ltd. Şti.
Sertifika No: 44884

Merkez
Bahçelievler Mah. 53. Sok. No: 29 Çankaya/ANKARA
0.312 223 77 73 - 0.312 223 77 17
0.544 225 37 38
0.312 215 14 50
www.gazikitabevi.com.tr
info@gazikitabevi.com.tr

Mağaza
Dögol Cad. No: 49/B Beşevler/ANKARA
0.312 213 32 82 - 0.312 213 56 37
0.312 213 91 83

Sosyal Medya
gazikitabevi
gazikitabevi
gazikitabevi

İlksan Matbaası Ltd. Şti.
Yayıncı Sertifika No: 13189

Matbaa
İvedik Org. San. Bölgesi Ağaç İşleri San. Sit.
2521. 1. Sk. No: 35 İvedik / ANKARA
0.312 394 39 55

ÖN SÖZ

Finansal okuryazarlık son on yılda tüm dünya ekonomilerinin gündeminde olan bir konu. Bu konuyu bu kadar popüler yapan temel unsur, karmaşıklaşan finansal piyasalara karşı kazancını sağlıklı bir şekilde koruyamayan insanların artmasıdır. Diğer yandan gelir adaletsizliğinin artması, bilgiye herkesin aynı kolaylıkta ve ücretsiz ulaşamaması sonucu özellikle enflasyon ortamında bireylerin finansal kaybı gibi hususlar da finansal okuryazarlığın önemini giderek arttırdı.

Bizim gibi enflasyon ile mücadele eden, ücretler genel seviyesi düşük ülkelerde finansal okuryazarlık seviyesinin düşük olması durumun hassasiyetini daha da arttırıyor. Bu nedenle bu konuda yapılan akademik çalışmaların sayısının artması ile devletin ve özel kurumların finansal okuryazarlık uygulamaları konusunda doğru hedef kitleye yönelmeleri mümkün olabilir.

Çalışmamızın amacı; Türkiye'de çeşitli kesimlerin finansal okuryazarlık seviyesini ölçmek ve bulunan sonuçlar ile finansal okuryazarlık konusunda hangi hususlarda sorun yaşadığımızı belirlemektir. Amacımız doğrultusunda Türkiye'nin çeşitli illerinde görevli akademisyenlerin farklı hedef kitlelere yaptıkları anket çalışmaları ile önemli analiz bulgularına ulaştık.

Çalışmamız geniş bir literatür taraması ile başlamaktadır. Ampirik çalışmalarımız ise işçiler, lise öğrencileri, üniversite öğrencileri, öğretmenler, doktorlar, akademisyenler, perakende sektörü çalışanları, kırsal kesimdeki bireyler, gençler, üst yönetim ve özel yetenekli öğrenciler üzerinde yapılmıştır.

"Finansal Okuryazarlık Araştırmaları" çalışmamız, üniversitelerde ekonomi, finans ve benzer alanlarda lisans, yüksek lisans öğrencileri ile bu alanlardaki araştırmacıların bilgisine sunulmuştur. Çalışmamızın literatüre katkıda bulunacağına, finansal okuryazarlık ile ilgili çalışmalar yapan kurum ve kuruluşlara yol gösterici olacağına inanıyoruz.

Kitabın hazırlık aşamasında gerekli özveriyi gösteren tüm bölüm yazarlarına, Gazi Kitabevi yetkilisi Taner Moroğlu'na, eserin editörü ve yazarı olarak teşekkürü bir borç bilirim.

Doç. Dr. Aysel GÜNDOĞDU
İstanbul Medipol Üniversitesi
İşletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi
agundogdu@medipol.edu.tr

İÇİNDEKİLER

Finansal Okuryazarlık ve Literatürdeki Yeri 1
Doç.Dr.Aysel GÜNDOĞDU

Finansal Okuryazarlık: Elazığ ilinde İşçiler Üzerinde Ampirik Bir Uygulama.....39
Prof.Dr.Famil ŞAMİLOĞLU
Yunus Emre KAHRAMAN

Finansal Deneyimler, Akademik ve Bireysel Özelliklere Göre Lise Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeyleri.....59
Dr. Öğr. Üyesi Gökhan ILGAZ
Prof. Dr. Hülya GÜVENÇ

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Bilincinin ve Düzeyinin Ölçülmesi Üzerine Ampirik Bir Çalışma.....83
Doç.Dr.Elif YÜCEL

Finansal Okuryazarlık ve Finansal Planlama: Öğretmenler Üzerine Bir Araştırma.....115
Öğr.Gör.Dr.Filiz Yıldız CONTUK

Finansal Okuryazarlık: Tıp Doktorlarına Yönelik Bir Araştırma.....137
Dr. Öğr. Üyesi Yunus KILIÇ

Akademisyenlerin Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Tespit Edilmesi 169
Doç. Dr. Çağatay BAŞARIR
Arş. Gör. Ahmed Yusuf SARIHAN

Perakende Sektörü Çalışanlarının Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma 189
Doç. Dr. Semra AKSOYLU

Kırsalda Finansal Okuryazarlık 221
Dr.Öğr.Üyesi Murat DİLMAÇ

Finansal Okuryazarlık: Gençler Üzerinde Muğla İlinde Ampirik Bir Çalışma 247
Prof. Dr. Ali BAYRAKDAROĞLU
Dr. Yusuf TEPELİ

Türkiye'de Finansal Okuryazarlık Üst Yönetim Üzerinde Ampirik Bir Çalışma 283
Dr. Öğr.Üyesi Murat Levent DEMİRCAN

Bilim ve Sanat Merkezine Devam Eden Özel Yetenekli Öğrencilerin Finansal Okuryazarlığının ve Para Yönetimi Becerilerinin Belirlenmesi 297
Cemile GÖÇMEN

Kırsalda Finansal Okuryazarlık[1]

Dr.Öğr.Üyesi Murat DİLMAÇ[2]

Özet

Amaç: *Bu çalışmayla ekonomik olarak az gelişmiş bir bölgede finansal okuryazarlık seviyesini ölçmek ve değerlendirmek amaçlanmıştır.*

Metodoloji: *Araştırma kapsamında, rastgele seçilen 400 katılımcı ile yüz yüze bir anket uygulaması yapıldı. Veri toplama aracı olarak OECD/INFE tarafından oluşturulan ölçeğe göre hazırlanan sorulardan oluşan bir form kullanılmıştır.*

Örneklem: *Erzurum ili Oltu merkez ilçe ve köylerinde 31087 kişi yaşamaktadır. Çalışmanın güven aralığı %95 ve örnekleme hatası ±0,05 olarak belirlenmiştir. Buna göre en az 380 anket yapılması gerektiği hesaplanmıştır. Buna göre 400 anket hazırlanmış ve bunların tam olarak cevaplanan 390 adedi değerlemeye alınmıştır.*

Sonuçlar: *Katılımcıların %78,5 i erkek, %21,5'i kadındır. Katılımcıların %69,2'si ilk ve orta düzey eğitime sahiptir. 203 katılımcı (%79,7) aylık gelirini en çok temel ihtiyaçlarına harcamaktadır. 248 katılımcının aylık gelirlerinin yalnızca %20'si ve daha azı elinde kalıyor. Katılımcılar basit bölmeyi (%91,5), basit gecelik faizi (%80,3) ve paranın zaman değerini (%41,3) doğru cevaplar verebilirken, bu oranlar biraz daha zor finansal hesaplamalarda azaldığı gözlemlenmiştir. Çok az sayıda katılımcı banka finansal ürünlerini tercih ettiği gözlemlenmiştir. Genel olarak katılımcıların büyük çoğunluğunun finansal okur yazarlığının düşük olduğu tespit edilmiştir.*

Abstract

Purpose: *The aim of this study is to measure and evaluate the level of financial literacy in an economically underdeveloped region.*

Methodology: *Within the scope of the research, a face-to-face survey was conducted with 400 randomly selected participants. As a data collection tool, a form consisting of questions prepared according to the scale created by OECD / INFE was used.*

---

[1] Bu çalışma, Atatürk Üniversitesi, Bilimsel Araştırmalar Koordinasyon Birimince desteklenen, SLP-2019-7654 kodlu "Kırsalda finansal okur-yazarlığın tespiti ve artırılması yolları: Oltu İlçesi Örneği" isimli Lisans Katılımlı Bilimsel Araştırma Projesi kapsamında elde edilen sonuçlardan derlenmiştir.

[2] Atatürk Üniversite Oltu Beşeri ve Sosyal Bilimler Fakültesi, dilmac.murat@gmail.com

KAYNAKÇA

Abreu, Margarida, & Mendes, Victor (2010), "Financial Literacy and Portfolio Diversification", *Quantitative Finance*, Sayı: 10(5), 515-528.

Aksoylu, Semra, Boztosun, Derviş, Altınışık, Fatih, & Baraz, Emre H., (2017), "Finansal Okuryazarlığın Temel Düzeyde İncelenmesi: Kayseri İli Örneği", *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Sayı: 75, 229-246.

Altıntaş, Kadir M. (2009),"Belirlenmiş Katkı Esaslı Emeklilik Planlarında Finansal Eğitimin Önemi: Katılımcıların Finansal Okur Yazarlığı Çerçevesinde Alternatif Bir Yatırım Eğitim Modeli", *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 5(9), 151-176.

Ansong, Abraham - Gyensare, Michael Asiedu (2012),"Determinant of University Working- Students' Financial Literacy at the University of Cape Coast, Ghana", *International Journal of Business and Management*, Sayı: 7(9), Mayıs, 126-133.

Atkinson, Adele- Messy, Flore-Anne (2012),"Measuring Financial Literacy: Results of OECD/International Network on Financial Education (INFE) Pilot Study", *OECD Working Papers on Finance, Insurance and Private Pensions*, No.15.

Bayram, Seliha S., (2014), "Finansal Okuryazarlık ve Para Yönetimi Davranışları: Anadolu Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Uygulama", *Business & Management Studies: An International Journal*, Sayı: *2*(2), 105-135.

Biçer, Enis B., (2016), "Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık ile İlgili Tutum ve Davranışlarının Değerlendirilmesi", *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 20(4), 1519-1533.

Cucinelli, Doriana, Trivellato, Paolo and Zenga, Mariangela (2019), "Financial Literacy: The Role of the Local Context", *Journal of Consum Affairs*, Sayı: 53, 1874-1919. doi:10.1111/joca.12270.

Çolak, Hilmi (2017), "Mühendislerde finansal okuryazarlık ve para yönetimi becerileri: bandırma ilçesi örneği", Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.

Er, Bünyamin, & Taylan, Asiye E. (2017), "Lise Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma", *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 14, 297-317.

Ergün, Kutlu, & SEREL, Alpaslan (2019), "Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlığı: Balıkesir Üniversitesi Örneği", *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, Sayı: *8*(2), 1385-1410.

Fettahoğlu, Sibel (2015), "Hane Halkının Finans Eğitimi ve Finansal Okuryazarlık Düzeyleri Üzerine Kocaeli'nde Bir Araştırma", *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Sayı: 67, Temmuz, 101-116.

Grifoni, Andrea, & Messy, Flore-Anne (2012), "Current Status of National Strategies for Financial Education: A Comparative Analysis" *OECD Working Paper on Finance, Insurance and private Pensions No. 16*, Doi:10.1787/5k9bcwct7xmn-en.

Kutukız, Doğan, & Özden, Ceren (2018), "Kadın Girişimciliği ve Finansal Okuryazarlığın Kadın Girişimciler Üzerindeki Etkisi", *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, Sayı: *8*(8), 349-365.

Mandell, Lewis, & Klien, Linda S. (2009), "The Impact of Financial Literacy Education on Subsequent Financial Behavior" *Journal of Financial Counseling and Planning*, Sayı: 20(10), 15-25.

Öztürk, Elvan, & Demir, Yusuf (2015), "Finansal Okuryazarlık ve Para Yönetimi: Süleyman Demirel Üniversitesi Akademik Personel Üzerine Bir Uygulama" *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Sayı: 68, Ekim, 113-134.

Pokrikyan, A. (2016), "The Impact of Financial Literacy Workshops in Rural Areas of Armenia", *Journal of Business*, Sayı: *5*(1), 35-38.

Sakınç, S. Öznur (2018), "Tasarrufları Değerlendirmede Finansal Okuryazarlığın Önemi ve Bir Uygulama", *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: *8*(16). 539-556.

Şahin, Metehan, & Barış, Serap (2017), "Finansal Okuryazarlık ve Tasarruf Davranışları: Kamu Çalışanları Üzerine Bir İnceleme", *Çankırı Karatekin Üniversitesi İİBF Dergisi*, Sayı: 7(2), 77-103.

TCMB (2014), Finansal Erişim, Finansal Eğitim, Finansal Tüketicinin Korunması Stratejisi ve Eylem Planları, https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Banka+Hakkinda/Egitim-Akademik/Finansal+Okuryazarlik/Genelge+ve+Eylem+Plani, (Erişim Tarihi: 14.12.2019).

Tetik, Nevzat (2019). "Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin İncelenmesi: İnönü Üniversitesi Örneği", *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Sayı: *8*(3), 2755-2774.

Yüceyılmaz, Hasan F., & Özgürel, Banu (2018), "Finansal Okuryazarlık: İzmir'de Orta Öğretim Öğrencileri Arasında Yapılan Bir Çalışma", *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, Sayı: *10*(19), 400-419.